

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

UUSIMAA-KAAVA
2050

Uusimaa-kaava 2050 – uudenlainen maakuntakaava

Uusimaa-kaava kokoaa maankäytön keskeiset teemat

Uusimaa-kaava 2050 on nimi maakuntakaavakokonaisuudelle, joka koostuu kolmesta oikeusvaikutteisesta kaavasta: Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakunta-kaavoista. Seutujen kaavojen taustavisiona toimii rakennesuunnitelma, jolla ei ole oikeusvaikutuksia. Jatkossa tästä kokonaisuudesta käytetään nimeä Uusimaa-kaava.

Uusimaa-kaava kokoaa yhteen kaikki maakuntakaavaan kuuluvat maankäytön keskeiset teemat. Kaavakokonaisuuden aikatahtain on vuodessa 2050, eli se kuvaa, millaista Uuttamaata tavoitellaan vuoteen 2050 mennessä.

Kaavakokonaisuus kattaa koko Uudenmaan 26 kunnan alueen lukuun ottamatta Östersundomin aluetta Helsingissä, Sipoossa ja Vantaalla.

Vaihemaakuntakaavat saivat lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Oikeuskäsittelyn myötä Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavan kaupan ratkaisu eroaa muista vaihemaakuntakaavoista.

**Uusimaa-kaava kuvaa,
millaista Uuttamaata
tavoitellaan vuoteen 2050
mennessä.**

Taustalla tulevaisuuden muutosilmiöt ja megatrendit

Uusimaa-kaavan päätavoitteet ovat

- kasvun kestävä ohjaaminen ja alueiden välinen tasapaino
- ilmastonmuutokseen vastaaminen sekä luonnonvarojen ja luonnon kestävä käyttö
- hyvinvoinnin ja veto-voimaisuuden lisääminen
- kestävä kilpailukyky.

Uusimaa-kaavan pää- ja alatavoitteet.

Uusimaa-kaavalla pyritään vastaamaan niihin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joita aikamme suuret muutosilmiöt ja megatrendit eteemme tuovat. Näistä merkittävimpiä ovat ilmastonmuutos, kansainvälisyys ja kaupungistuminen sekä luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Hillitään ilmastonmuutosta

Uusimaa-kaava pyrkii tukemaan ilmaston kannalta kestäviä ratkaisuja muun muassa ohjaamalla kasvua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen ja huomioimalla luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja yhteydet. Lisäksi kaavalla mahdollistetaan muun muassa kiertotalouteen perustuvia ratkaisuja, vahvistetaan kestävien liikkumismuotojen edellytyksiä sekä tuetaan uusiutuvaan, päästöttömään energiaan siirtymistä. Uudenmaan tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä.

Edistetään kansainvälisyyttä ja kestävää kilpailukykyä

Kansainvälisyys ilmenee yhä tiiviimpänä taloudellisena kytkeytymisenä muihin maihin, yhteistyön ja integraation laajentumisena sekä kulttuurien sekoittumisena. Kansainvälisyyttä ja kilpailukykyä edistetään erityisesti Uudenmaan saavutettavuutta parantamalla sekä keskittämällä kasvua kestävästi hyvin saavutettaville alueille, jolloin luodaan edellytyksiä palveluille, elinkeinojen tuottavuudelle ja muille kasautumiseduille.

Tuetaan keskusten elinvoimaa

Kaupungistumisen megatrendi kytkeytyy Uusimaa-kaavassa erityisesti kasvun kestävään ohjaamiseen, tiivistämiseen ja keskusten elinvoimaan. Keskusten elinvoimaa ja arjen sujuvuutta tuetaan vähittäiskaupan, maankäytön ja liikenteen ratkaisulla sekä ympäristön voimavaroja ja vetovoimatekijöitä turvaamalla.

Torjutaan luonnon köyhtymistä

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ilmenee Uudellamaalla, kuten muuallakin Suomessa, lajien elinympäristöjen vähenemisenä ja laadullisena heikkenemisenä. Erityisesti metsäelinympäristöjen muutokset ovat monen lajin uhanalaisuuden taustalla. Uusimaa-kaava auttaa säilyttämään ympäristön arvoja ja sovittamaan niitä yhteen alueiden käytön muiden kehittämistarpeiden kanssa. Tämä on erityisen tärkeää niillä kaupunkiseuduilla, joilla on paljon painetta rakentamiseen.

Rakennesuunnitelma piirtää suuret linjat, joita tarkennetaan seutujen kaavoissa

Osana Uusimaa-kaavaa on yleispiirteinen rakennesuunnitelma, jossa esitetään kokonaiskuva maakunnan aluerakenteesta vuonna 2050.

Rakennesuunnitelma kattaa koko Uudenmaan

Koko maakunnan alueen kattava rakennesuunnitelma on oikeusvaikutukseton visio, jonka periaatteita tarkennetaan seutujen vaihemaakuntakaavoissa. Suunnitelma osoittaa yleisellä tasolla ne alueet, joille Uudellemaalle ennakoitu vahva väestönkasvu voisi sijoittua kestävästi.

Ydinalueella, kehysalueella sekä **keskuksissa** palvelut ovat hyvin saavutettavissa kestävin liikkumismuodoin eli joukkoliikenteellä, kävellen tai pyörällä. Niihin ohjataan siis merkittävin osa maakunnan kasvusta.

Tärkeimmät **joukkoliikenteen ja maankäytön kehityskäytävät** yhdistävät pääkaupunkiseudun muuhun Uuteenmaahan ja Suomen muihin maakuntiin. Kehityskäytävät kuvaavat liikenneväylän ja sitä ympäröivän maankäytön muodostamia kokonaisuuksia.

Liikenneverkon värit kuvaavat joukkoliikenteen ja maankäytön kehityskäytävien suositeltua toteutusjärjestystä kolmessa vaiheessa. Punaiset, oranssit ja keltaiset käytävät ovat sellaisia, joissa on tulevaisuudessa parhaat edellytykset kehittää maankäyttöä ja joukkoliikennettä yhdessä.

Uudenmaan merkittävimmät **logistiikan kehityskäytävät** ovat tavaraliikenteen valtaväyliä, lisäksi niille keskittyy myös alan työpaikkoja ja tuotantoa.

Euroopan laajuisen liikenneverkon **TEN-T-ydinverkko-käytävä Tallinnaan** on merkitty rakennesuunnitelmaan nuolella, jolla kuvataan nykyistä laivaliikenteeseen perustuvaa yhteyttä, mutta myös suunniteltua Tallinna-tunnelia.

Kansainväliset ja valtakunnalliset kuljetusyhteydet toimivat liikenneverkon tärkeimpiin solmukohtiin eli **satamiin** ja **lentoasemalle**.

Ylimaakunnalliset viheryhteydet ja **muut rakentamattomat viheralueet** ovat keskeisiä alueita ilmastonmuutoksen hillinnän, siihen sopeutumisen, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen sekä ympäristön tuottokyvyn ja vetovoimaisuuden kannalta.

Helsingin seudun viherkehällä eli seudun ympärille kaareutuvalla viheralueiden, saariston ja rannikon sekä niiden välisten yhteyksien muodostamalla verkostolla on erityinen merkitys pääkaupunkiseudun luonnon virkistyskäytön ja luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Vaihemaakuntakaavat vastaavat seutujen tarpeisiin

Uusimaa-kaavan oikeusvaikutteinen kokonaisuus koostuu kolmesta kaavasta: Helsingin seudun, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoista. Seutujen kaavoilla vastataan seutujen erilaisiin tarpeisiin, ja niihin on valittu aikaisempia maakuntakaavoja yleispiirteisempi ja strategisempi esitystapa.

Seutujen kaavoissa rakennesuunnitelman linjaukset ovat konkretisoituneet ja tarkentuneet kaavakartalle kaavamerkinnöiksi ja niihin liittyviksi määräyksiksi. Lisäksi annetaan yleisiä suunnittelumääräyksiä, jotka koskevat koko kaava-aluetta.

Kaava-aineistoista kaavakartat sekä merkinnät ja määräykset ovat oikeusvaikutteisia. Oikeusvaikutteisina ne ohjaavat kuntakaavoitusta ja viranomaisten on toiminnassaan pyrittävä edistämään niiden toteutumista.

Seutujen kaavoilla on yhteinen kaavaselostus, joka avaa ja perustelee Uusimaa-kaavan ratkaisuita.

» [Tutustu kaava-aineistoihin Uusimaa-kaavan verkkosivuilla](#)

Seutujen kaavojen sisältö koostuu kahdeksasta aiheesta:

- Kasvun kestävä ohjaaminen
- Liikkuminen ja logistiikka
- Elinkeinot ja kauppa
- Ympäristön voimavarat ja vetovoima
- Energia
- Tekninen huolto
- Ympäristöhäiriöt
- Maanpuolustus ja rajavaltio

Seutujen kaavojen kuntajako

Helsingin seudun vaihemaakuntakaava: Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaava: Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo ja Pukkila.

Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava: Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Raasepori ja Siuntio.

Kestävää kasvua Uudellemaalle

Maakuntakaavan tärkeimpiä tavoitteita on ohjata Uudenmaan kasvavan väestön ja työpaikkojen sijoittumista kestävästi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi keskusten tukemista, olemassa olevan rakenteen hyödyntämistä ja rakentamattoman maa-alan vaalimista sekä liikkumiseen käytettävän energian ja liikenteen päästöjen vähentämistä. Ensisijaisesti kasvua ohjataan keskuksiin, niihin tukeutuviin taajamiin, asemanseuduille sekä muihin joukkoliikenteen solmukohtiin.

Keskuksia kehitetään monipuolisina asumisen, työpaikkojen sekä julkisten ja yksityisten palveluiden kokonaisuuksina kunkin keskuksen omia vahvuuksia ja erityispiirteitä hyödyntäen. Kaupalliset palvelut sijoittuvat ensisijaisesti keskuksiin, jotka ovat myös eri liikkumismuodoilla hyvin saavutettavia.

Taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä osoitetaan suurimpia keskuksia ympäröivät alueet. Näiden alueiden yhdyskuntarakenteen tehostaminen on maakunnan kokonaisuuden kannalta tärkeää.

Olemassa olevan rakenteen tehostaminen parantaa palveluiden, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Monipuoliset asumisen, työpaikkojen, palveluiden ja viherrakenteen kokonaisuudet tarjoavat mahdollisuuksia monipuoliselle asumiselle ja elinkeinoille.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on myös osoitettu **pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeitä**, joissa tavoitteena on ympäröivää taajamatoimintojen kehittämisvyöhykettä tiiviimpi ja tehokkaammin rakennettu verkostomainen joukkoliikennekaupunki.

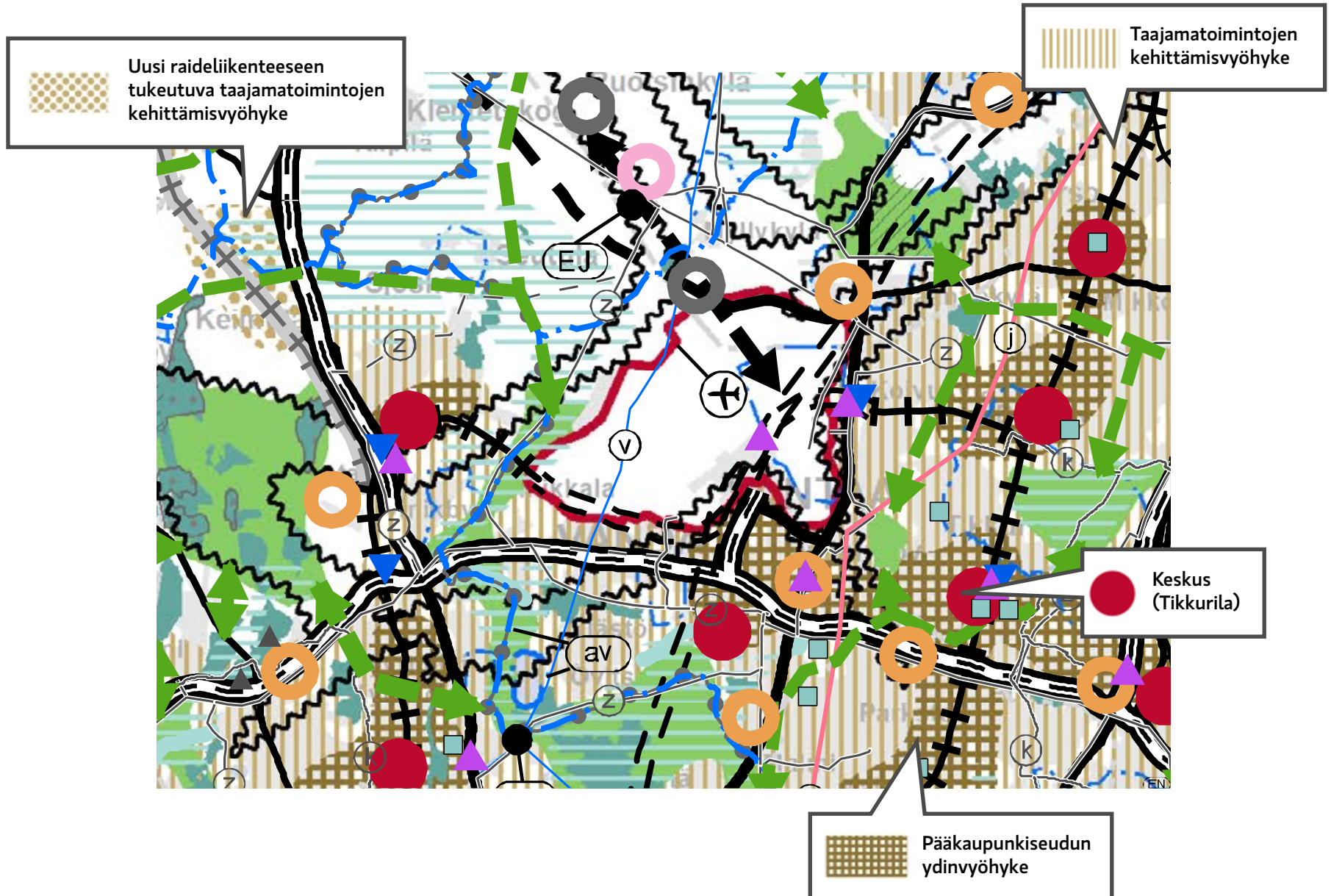
Samalla on tärkeä huolehtia siitä, että kun yhdyskuntarakennetta tehostetaan, otetaan huomioon virkistysmahdollisuudet ja ympäristön erityiset arvot.

***Kasvua ohjataan keskuksiin,
niihin tukeutuviin taajamiin,
asemanseuduille sekä
muihin joukkoliikenteen
solmukohtiin.***

Kasvun kestävä ohjaaminen

Esimerkkejä teeman maakuntakaavamerkinnoistä Vantaalla

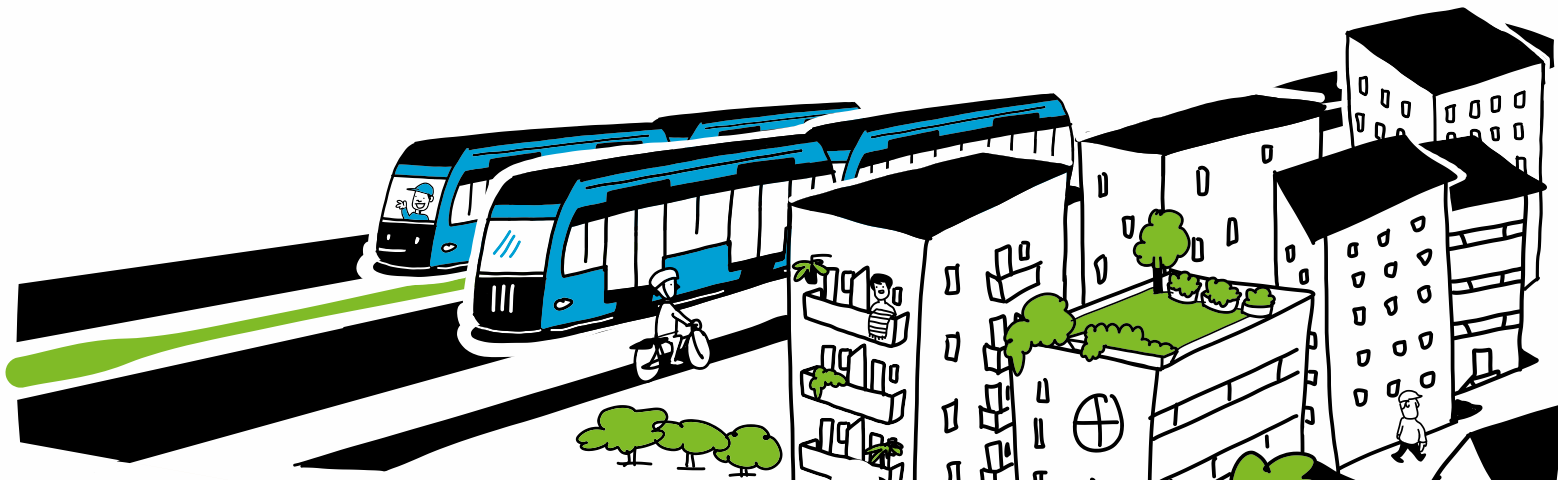

Maakuntakaava mahdollistaa kaupungin kehittymisen kestävästi: esimerkkinä tiivistyvä ratikkakaupunki Vantaalla

Maakuntakaava voi toteutua monella eri tavalla kunta-kaavoituksen kautta. Esimerkiksi Vantaalla välille Länsimäki–Lentoasema on maakuntakaavassa osoitettu tehokkaan kaupunkiympäristön ja laadukkaan joukkoliikenteen kehittämiseen tähtäävä **pääkaupunkiseudun ydin-vyöhyke** keskuksineen. Vyöhykkeen toteuttamiseen tulee Vantaan kaupungin suunnitelmien mukaan liittymään uusi noin 20 km pitkä raitiotieyhteys sekä siihen tukeutuva tiivis kaupunkirakentamisen vyöhyke.

Uusi laadukas joukkoliikennekäytävä mahdollistaa Itä-Vantaan kaupunkirakenteen kehittämisen uudella tavalla ja sitoo alueen vahvemmin osaksi Vantaan ja koko pääkaupunkiseudun keskusten verkostoa.

Vantaan ratikkakaupunkivyöhykkeen kehittämistä on maakuntakaavassa tuettu myös muilla merkinnöillä. Monipuoliset keskuksat asukkaineen, kauppoineen ja muine palveluineen tukevat alueen kehitystä. **Joukkoliikenteen vaihtopaikat ja liityntäpysäköintialueet** kytkevät keskuksat vahvemmin ympäröivään verkostoon.

Tilaa ja tukea elinkeinoille

Maakuntakaava ohjaa myös elinkeinotoimintaa, erityisesti vähittäiskauppaa. Maakuntakaavalla tuetaan myös muiden elinkeinojen kuten tuotannon ja logistiikan tai kiertotaloustoimintojen sijoittumista.

Miten maakuntakaava ohjaa kauppaa?

Maakuntakaavan monipuolisilla kaupan merkinnöillä tavoitellaan tasapainoista ja kestävästi saavutettavaa seudullista palveluverkkoa sekä halutaan siten tukea myös asukkaiden arjen sujuvuutta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaupan ensisijainen sijaintipaikka on keskusta, siksi myöskään maakuntakaavassa osoitetuissa **keskuksissa** kauppojen kokoa ja sijoittumista ei rajoiteta. Tämä tukee myös kaavan tavoitetta keskus-
tojen elinvoiman tukemisesta ja arjen sujuvuudesta.

Maakuntakaavassa määritellään kokorajat **seudullisesti merkittävälle kaupalle**. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä on yhtä kuntaa laajempia, seudullisia vaikutuksia. Seudullisen kaupan rajat vaihtelevat kaavamerkinnöittäin ja alueittain, ja ne osoitetaan määräyksissä kerrosneliömetreinä. Näiden rajojen alle jäävä kauppa nähdään paikallisesti merkittäväksi, jolloin sen sijoittaminen on kunnan oman harkinnan varassa.

Lisäksi keskusten ulkopuolelle on osoitettu suuria seudullisesti merkittäviä kaupan keskittymiä, **kaupan alueita**. Niihin

voi sijoittua paljon tilaa vaativia kauppia, kuten huonekalu- tai autokauppoja. Näillä alueilla kaupan enimmäiskokoa on rajattu ympäröivän alueen ostovoiman mukaan.

Tuotannolla, kiertotaloudella ja maa-aineshuollolla erityiset sijaintivaatimukset

Monipuolista yritystoimintaa halutaan vetovoimaisten kaupunkialueiden parhaille paikoille, mutta teollisen toiminnan on usein sijoitettava taajamien ulkopuolelle tilaa vievien toimintojen ja haittavaikutusten vuoksi. Maakuntakaavassa **tuotannolle ja logistiikkatoiminnoille** tarkoitetut alueet sijaitsevat suurten väylien varrella, mutta työvoiman saatavuuden vuoksi mahdollisimman lähellä asutuskeskittymiä.

Kiertotalous on tulevaisuuden kasvava elinkeinoala, jonka avulla voidaan vähentää luonnonvarojen käyttöä, lisätä uusiomateriaalien hyötykäyttöä ja kasvattaa eri alojen synergiahyötyjä. Maakuntakaavassa on esitetty potentiaalisia alueita ja kohteita tilaa vaativille **kiertotalouden alueille**.

Maakuntakaavassa osoitetaan **maa-aineshuollon merkinnällä** laajat seudulliseen maa-aineshuoltoon soveltuvat alueet. Toiminta aiheuttaa haitallisia ympäristövaikutuksia, lisäksi pitkät kuljetukset aiheuttavat päästöjä ja lisäävät rakentamiskustannuksia. Kaavoitusta tarvitaan yhteensovittamaan maa-aineshuolto muun maankäytön kanssa.

Esimerkkejä teeman maakuntakaavamerkinnoistä Nurmijärvellä

Maakuntakaava mahdollistaa monipuolisia elinkeinotoimintoja: esimerkkinä Nurmijärvi

Maakuntakaava voi toteutua monella eri tavalla kunta-kaavoituksen kautta. Esimerkiksi Nurmijärvellä maakuntakaava mahdollistaa monipuolisen kaupan ratkaisun toteuttamisen kuntakaavoituksen kautta.

Nurmijärven **keskuksissa**, eli Klaukkalan, Nurmijärven kirkonkylän ja Rajamäen keskusta-alueilla maakuntakaava ei rajoita kaupan määrää, vaan kunta voi itse määrätä kauppojen koosta ja sijoittamisesta.

Maakuntakaavan **yleisten suunnitteluperiaatteiden mukaisesti** alle 4 000 kerrosneliömetrin kokoinen kauppa katsotaan paikallisesti merkittäväksi kaupaksi. Nurmijärvellä, niin kuin muuallakin Uudellamaalla, voidaan kunnassa päättää paikallisen kaupan sijoittamisesta vapaasti.

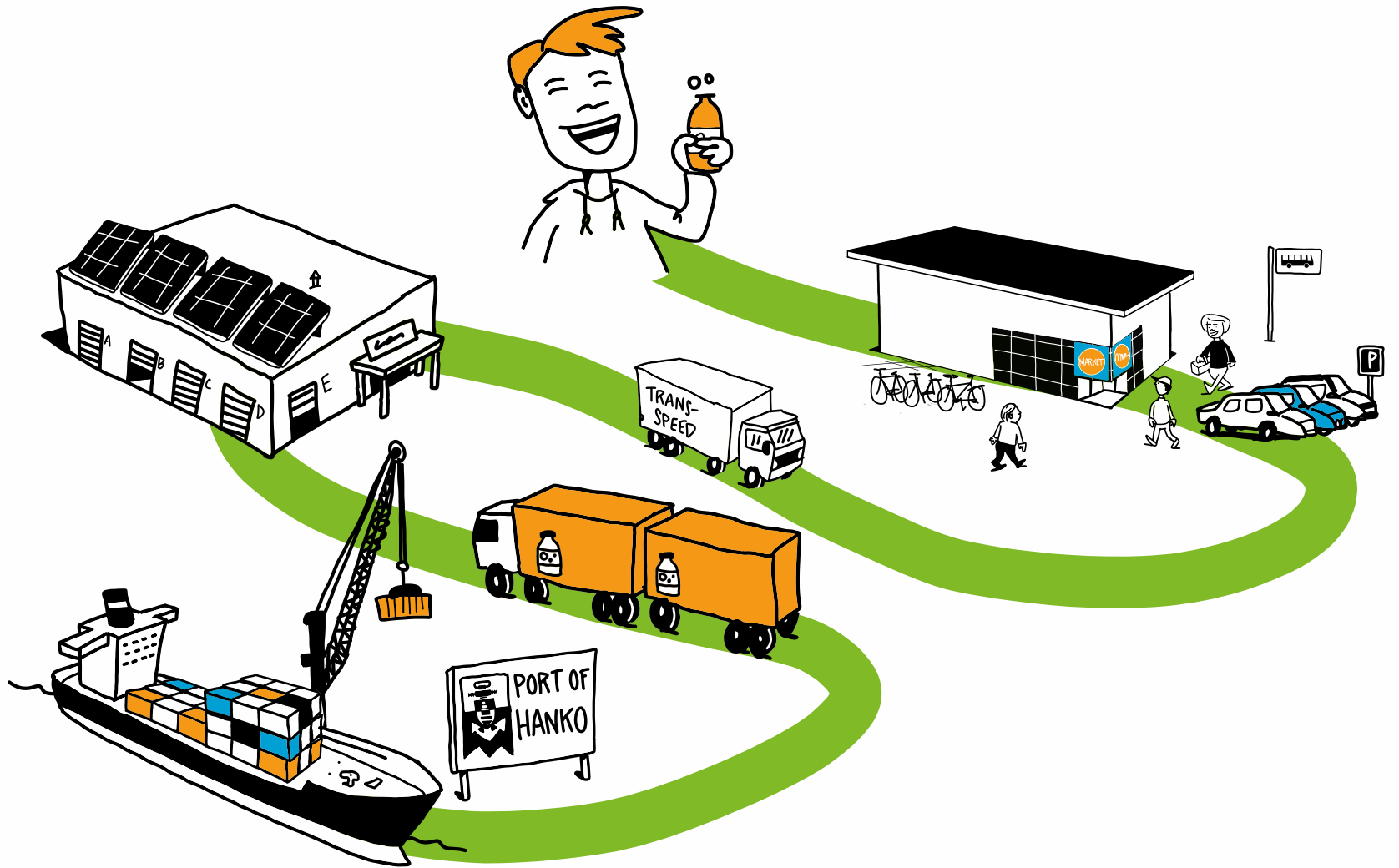
Keskuksia ympäröivillä **taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä** seudullisesti merkittävän kaupan suuryksikön alarajat Helsingin seudulla ja siten myös Nurmijärvellä ovat tätäkin suuremmat, eli näille alueille on mahdollista sijoittaa kerrosneliöiltään suurempia kaupan yksiköitä kuin niiden ulkopuolelle.

Lisäksi Mäyränkallion ja Ilvesvuoren **kaupan alueille** voidaan sijoittaa tilaa vaativaa kauppaa niille erikseen määritettyjen enimmäismitoitusten rajoissa.

**Maakuntakaava
määrittelee rajat
seudullisesti
merkittävälle kaupalle.**

**Tavoitteena kestävän liikkumisen
liikennejärjestelmä**

Uusimaa-kaavan tavoitteena on kestävään liikkumiseen perustuva liikennejärjestelmä, joka tukee Uudenmaan keskeistä valtakunnallista asemaa, maakunnan kansainvälistä kilpailukykyä sekä asukkaiden sujuvaa ja kestävää liikkumista. Uudenmaan saavutettavuutta parantavat hankkeet ovat tärkeitä kansainvälisen kilpailukyvyn ja työmarkkina-alueen laajenemisen kannalta.

Kasvun ohjaaminen edistää kestävää liikkumista

Liikkuminen on kestävimpiä niillä tavoilla, jotka kuluttavat vähiten luonnonvaroja. Kävely ja pyöräily ovat kestävimpiä liikkumistapoja lyhyille matkoille, pidemmällä matkalla kestävin tapa liikkua on joukkoliikenne.

Uudenmaan kasvu ohjataan sellaisille alueille, että uudet asukkaat voivat hyödyntää olemassa olevaa joukkoliikenteen infrastruktuuria ja palveluja. Tiivistymisen ansiosta joukkoliikennepalveluita ja olemassa olevaa infrastruktuuria voidaan edelleen parantaa.

Teiden ja ratojen kehittämisellä turvataan ensisijaisesti elinkeinoelämän edellyttämät kuljetukset sekä luodaan mahdollisuuksia ja varaudutaan alueiden tulevaan kehitykseen. Maakuntakaavassa tiet jaotellaan ensisijaisen merkityksensä mukaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin teihin. Radat jaotellaan pää- ja yhdysratoihin sekä metroratoihin. Suurien ratahankkeiden linjauksista

osoitetaan pääratoina muun muassa Espoo–Salo-oikorata, Lentorata ja Tallinna-tunneli.

Logistiikkajärjestelmä muutoksessa

Hyvät kuljetusyhteydet ovat teollisuudelle ja logistiikkatoiminnoille elinehto. Verkkokaupan kasvu on jo muuttanut kaupan kuljetusketjuja ja siten kasvattanut kaupunki-logistiikan merkitystä logistiikkajärjestelmän osana.

Logistiikan merkittäviä solmukohtia ovat satamat, lentoasema sekä laajat tuotannon ja logistiikan alueet. Logistiikan toimivuuden kannalta on olennaista, että logistiikan kehityskäytävät ja yhteydet logistiikan solmukohtiin ovat sujuvat ja matka-aika on ennakoitavissa.

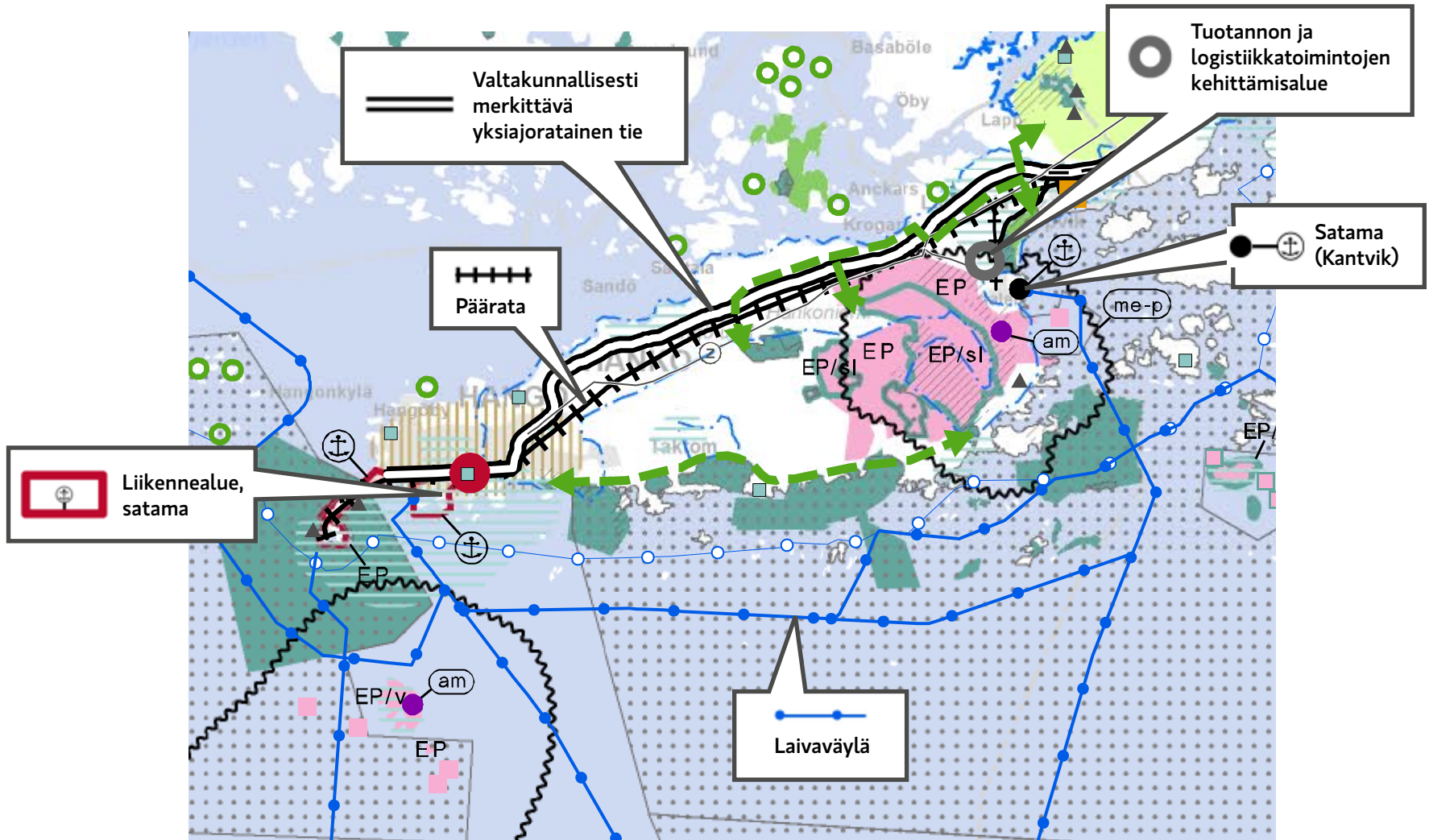
Logistiikka-alueet ovat siirtyneet teollisuusalueiden tapaan kauemmas maakunnan ytimeistä. Logistiikkakeskukset ovat merkittäviä työpaikkakeskittymiä, joten niiden saavutettavuus myös joukkoliikenteellä, kävellen ja pyöräillen täytyy varmistaa.

Saavutettavuutta parantavat hankkeet ovat tärkeitä kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta.

Liikkuminen ja logistiikka

Esimerkkejä teeman maakuntakaavamerkinnoistä Hangossa

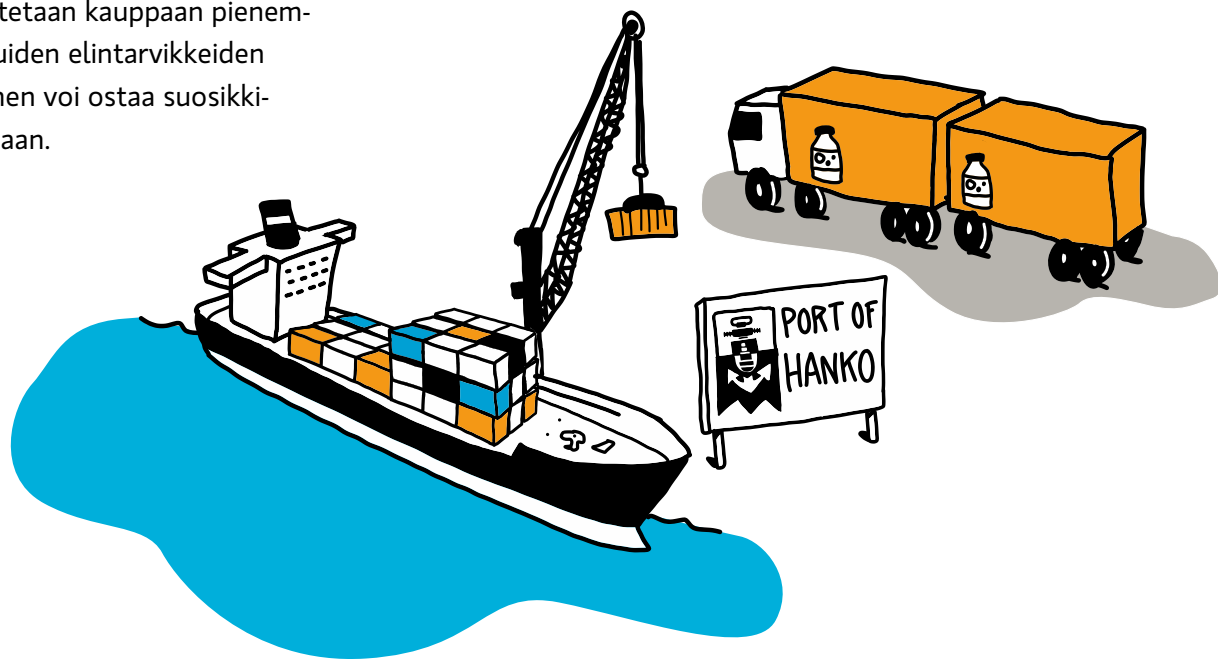

Maakuntakaava parantaa kuljetusketjuja: esimerkkinä Uudenmaan logistiikkajärjestelmä

Uudenmaan logistiikkajärjestelmä on kuin verkko, jossa eri suuntiin kulkevia käytäviä yhdistävät toisiinsa solmukohdat, kuten satamat tai logistiikkakeskukset. Tavarat voivat kulkea laivassa, junassa, kuorma-autossa tai jopa lentokoneessa ja vaihtaa kuljetusvälinettä useita kertoja. Nämä kuljetuksen eri osat muodostavat kuljetusketjun.

Esimerkiksi virvoitusjuomapullo voi tulla laivan kuljetaman rekan kyydissä Hangon satamaan, jossa auto ajaa ulos laivasta ja jatkaa välittömästi matkaa valtatieä 25 pitkin Mäntsälässä sijaitsevaan logistiikkakeskukseen. Logistiikkakeskuksesta virvoitusjuoma kuljetetaan kauppaan pienemmällä kuorma-autolla yhdessä muiden elintarvikkeiden kanssa. Näin jokainen uusimaalainen voi ostaa suosikijuomaansa joka päivä lähikaupastaan.

Teollisuuden raaka-aineet siirretään usein laivoista juniin, joilla ne voidaan kuljettaa teollisuuslaitoksiin ympäristöystävällisemmin kuin maanteitä pitkin. Uudenmaan sisäiset kuljetukset ovat niin lyhyitä, että rautatiekuljetukset tulevat kysymykseen vain harvoin, mutta rautateiden osuutta kuljetuksissa Uudenmaan satamien kautta muualle Suomeen pyritään kasvattamaan.

**Vehreä ympäristö parantaa elämänlaatua
ja lisää monimuotoisuutta**

Elinvoimainen luonto on välttämätön ihmisen hyvinvoinnille. Luonnon vaaliminen on kuitenkin tärkeää myös riippumatta ihmisen tarpeista. Uusimaa-kaavassa osoitetaan **luonnon monimuotoisuuden, kulttuuriympäristöjen, luonnonvarojen ja virkistykseen kannalta merkittäviä alueita ja yhteyksiä**. Ympäristön arvot huomioidaan myös muiden toimintojen ohjauksessa. Tätä kaavaratkaisun kokonaisuutta kutsutaan ympäristön voimavaroiksi ja vetovoimaksi. Nämä tekijät vaikuttavat keskeisesti asukkaiden hyvinvointiin, alueiden houkuttelevuuteen ja luonnon sopeutumiskykyyn.

Viheralueet ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta, ekosysteemien toimintaa ja vesivarantoja. Vihreällä ympäristöllä on myönteinen vaikutus asukkaiden terveyteen ja elämänlaatuun. Myös vesialueet ovat tärkeitä ekosysteemejä, minkä lisäksi ne tarjoavat edellytyksiä virkistykseen ja matkailun kehittämiseen. Viheralueet, niiden väliset yhteydet, vesistöt ja meri kuuluvat kaikki laajasti katsottuna maakunnalliseen viherrakenteeseen.

Uudenmaan väestön ennakoitaan kasvavan tulevina vuosikymmeninä huomattavasti, mikä lisää tarvetta rakentamiselle. Samalla ilmastonmuutos ja siihen sopeutuminen lisää tarvetta monimuotoisille, riittävän laajoille luontoalueille sekä näitä toisiinsa kytkevälle ekologiselle verkostolle.

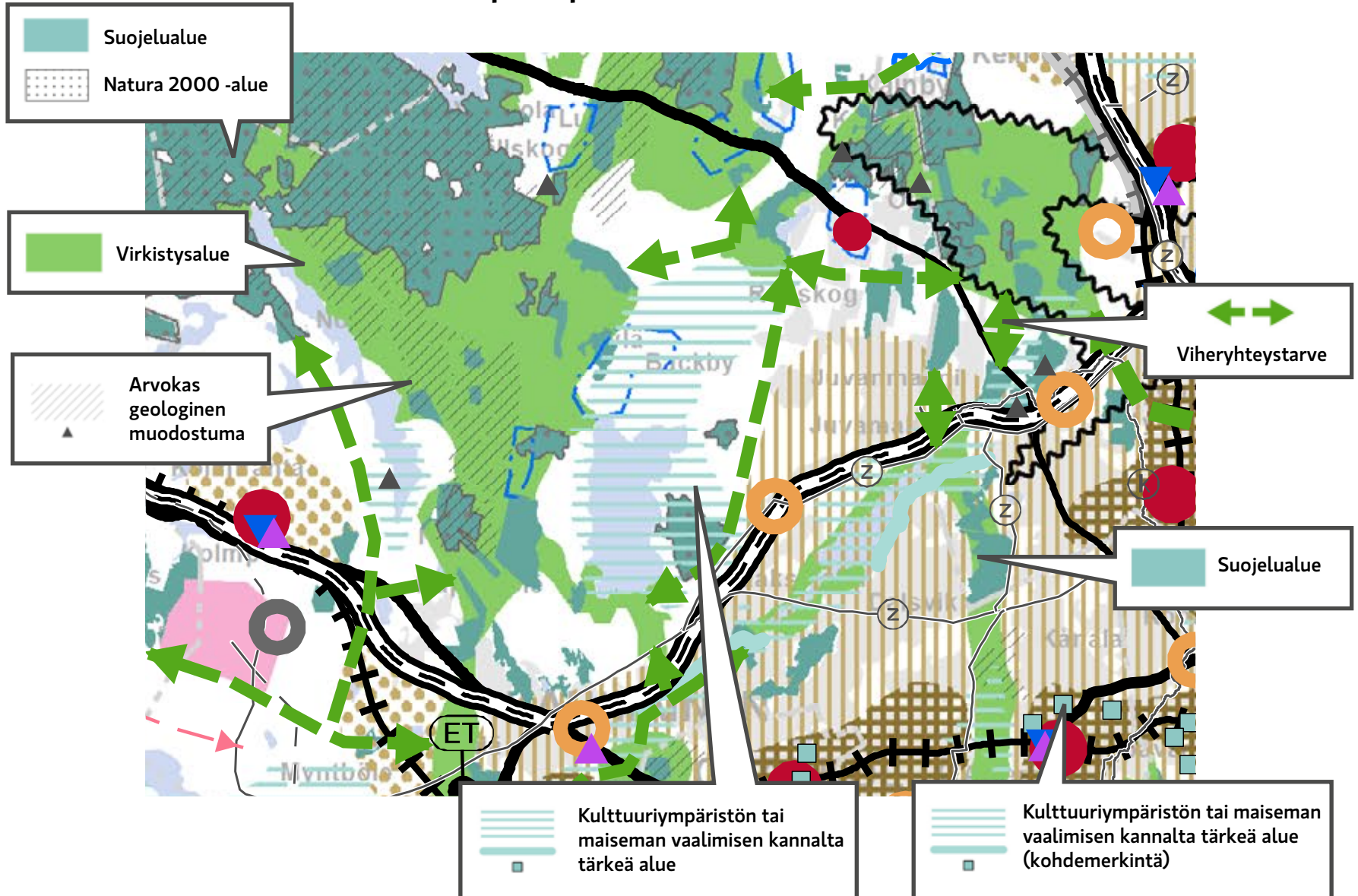
Hyvin saavutettavien luontokohteiden kysyntä kasvaa ja luonnossa liikkuminen monipuolistuu. Monet elinkeinot Uudellamaalla perustuvat suoraan luonnonvaroihin tai hyödyntävät luontoa välillisesti.

Uusimaa-kaavan ratkaisulla pyritään siihen, että keskeiset viherrakenteen alueet säilyvät ja kytkeytyvät toisiinsa. Näin kokonaisuus kestää paremmin ennakoituja ja ennakoimattomia muutoksia. Ympäristön voimavaroja on tärkeä hyödyntää kestävästi pitkällä aikavälillä. Näin saadaan vetovoimainen ympäristö niin asumisen, vapaa-ajan kuin matkailun kannalta.

Viheralueet, niiden väliset yhteydet, vesistöt ja meri kuuluvat kaikki laajasti katsottuna maakunnalliseen viherrakenteeseen.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima **Esimerkkejä teeman maakuntakaavamerkinnoistä** **pääkaupunkiseudun viherkehällä**

Maakuntakaava tasaa virkistyskysyntää: esimerkkinä viherkehä

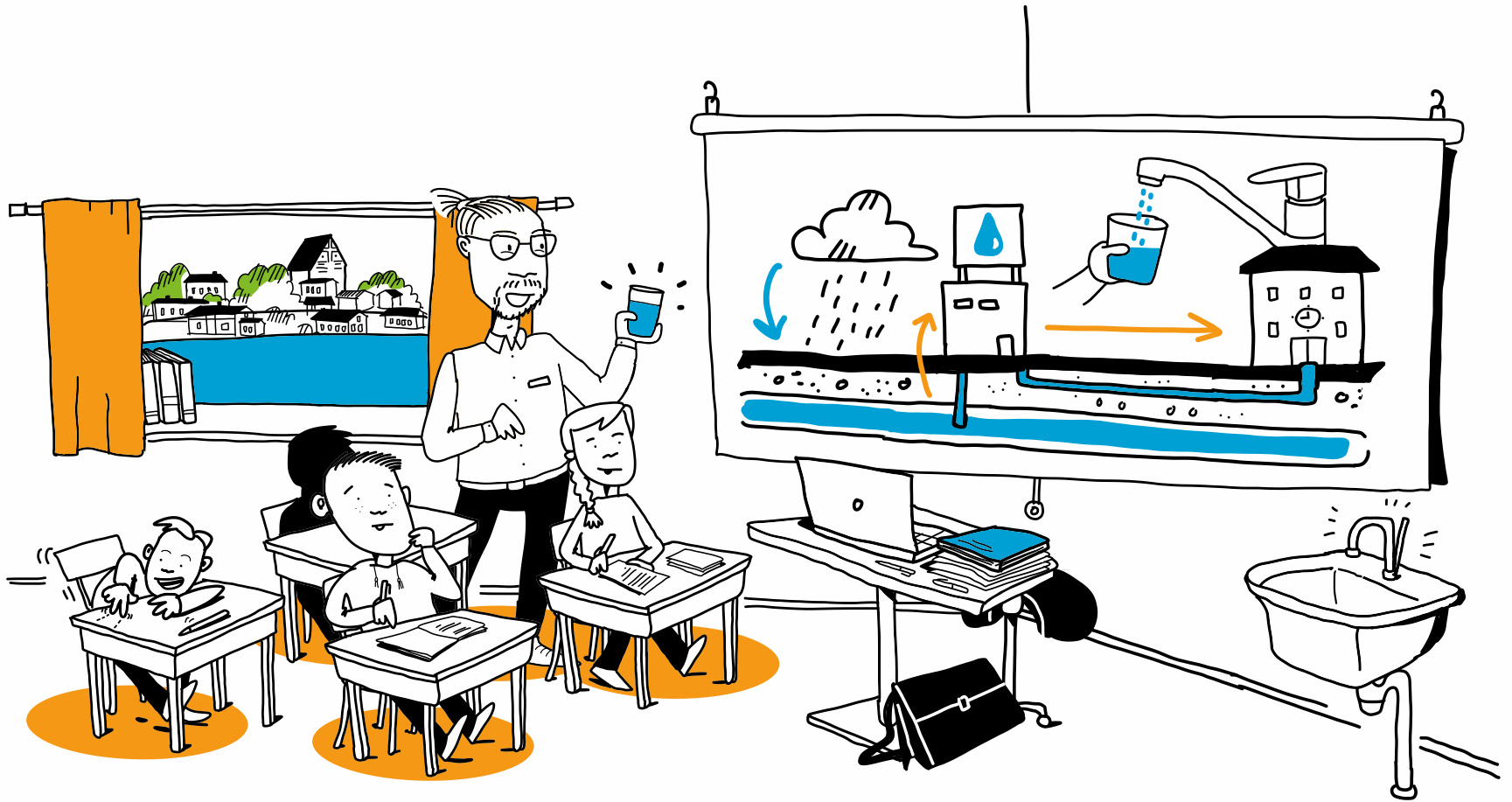
Viherkehäksi kutsutaan viheralueiden, rannikon ja saariston kokonaisuutta Helsingin seudulla. Viherkehä tarjoaa Suomen tiheimmin rakennetulla alueella ja sen lähistöllä virkistystä ja muita luontohyötyjä asukkaille sekä maailmanlaajuisesti vetovoimaisia luontokohteita matkailijoille. Viherkehän elinvoima ja toimivuus edellyttää myös, että ekologisesti tärkeät alueet ja yhteydet turvataan.

Helsingin seudun viherkehä näkyy kaavaratkaisussa usealla tavalla. Viherkehän rungon muodostavat **suojelu- ja virkistysalueet**, niitä yhdistävät **metsäiset viheryhteydet** sekä **kulttuuriympäristöt**. Lisäksi siihen kuuluu metsä- ja peltoalueita sekä vesistöjä, joiden käyttöä ohjataan **yleisillä suunnittelumääräyksillä**.

Viherkehällä on suuri merkitys asukkaiden hyvinvoinnille ja seudun vetovoimalle. Toisaalta Helsingin seudun nopeasti kasvava väestö asettaa yhä suurempia vaatimuksia viherkehän toimivuudelle ja kestävyydelle. Erityyppisten virkistysalueiden hyvällä saavutettavuudella tasataan suosituimpiin alueisiin kohdistuvaa käyttöpainetta ja kulutusta. Tavoitteena on myös, että viherkehää hyödynnetään yhä enemmän kokonaisuutena – alueen monipuoliset erityispiirteet huomioiden.

Viherkehän vaikutuspiirissä asuu jo nyt yli 1,5 miljoona ihmistä. Alueella on paljon matkailu- ja virkistyspalveluja tarjoavia yrityksiä sekä laaja kirjo yhdistystoimintaa. Viherkehän valttina nyt ja tulevaisuudessa on, että luontokokeemukset ovat kaikkien saatavilla. Viherkehällä voi ihastella urbaaneja kukkivia puistoja, samoilla jylhissä erämaaisissa metsissä ja nauttia saariston merellisyydestä.

Maakuntakaavalla turvataan myös yhteiskunnan kriittisiä toimintoja

Perustana tekninen huolto

Toimiva ja häiriötön yhdyskuntahuolto luo keskeisen perustan turvalliselle, terveelliselle ja viihtyisälle yhdyskunnalle. Maakunnan kasvu edellyttää yhdyskuntateknisten toimintojen turvaamista ja yhteensovittamista kasvavan maakunnan tarpeisiin sekä ilmastotavoitteisiin. Maakuntakaavan tavoitteena on turvata valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien yhdyskuntateknisten toimintojen verkostot ja aluetarpeet sekä energiansiirron, vesihuollon ja jätehuollon tulevat kehittämismahdollisuudet.

Tulevaisuus on kestävässä energiantuotannossa

Maakuntakaavassa edistetään ilmaston kannalta kestävään energiajärjestelmään siirtymistä. Kaavassa osoitetaan isot keskitetyt laitokset ja verkostot, kuten Loviisan ydinvoimala, sähkönsiirron kantaverkko, siirtoyhteydet Viroon sekä maakaasuverkko.

Yleisillä suunnittelumääräyksillä edistetään uusiutuvan energian tuotantoa ja ohjataan paikallisen tuulivoiman ja laajojen aurinkoenergian tuotantoalueiden sijoittumisen reunaehdoja.

Edistämällä metsien kokonaispinta-alan säilymistä mahdollisimman suurena, turvataan myös puu- ja metsäbioenergian tuotantomahdollisuuksia osana metsien monikäyttöä.

Maakunnallisesti merkittävää tuulivoimarakentamista ohjaa neljännen vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu.

Ympäristöhaittoja hallitaan kaavoituksella

Maakuntakaavassa tarkastellaan sellaisia toimintoja, joiden ympäristövaikutusten vuoksi maankäytön yhteensovittamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Uusimaa-kaavassa tällaisia toimintoja ovat **suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset** ja niiden **suojavaähykkeet, Helsinki-Vantaan lentoaseman lentomelu** sekä **ampumaradat**.

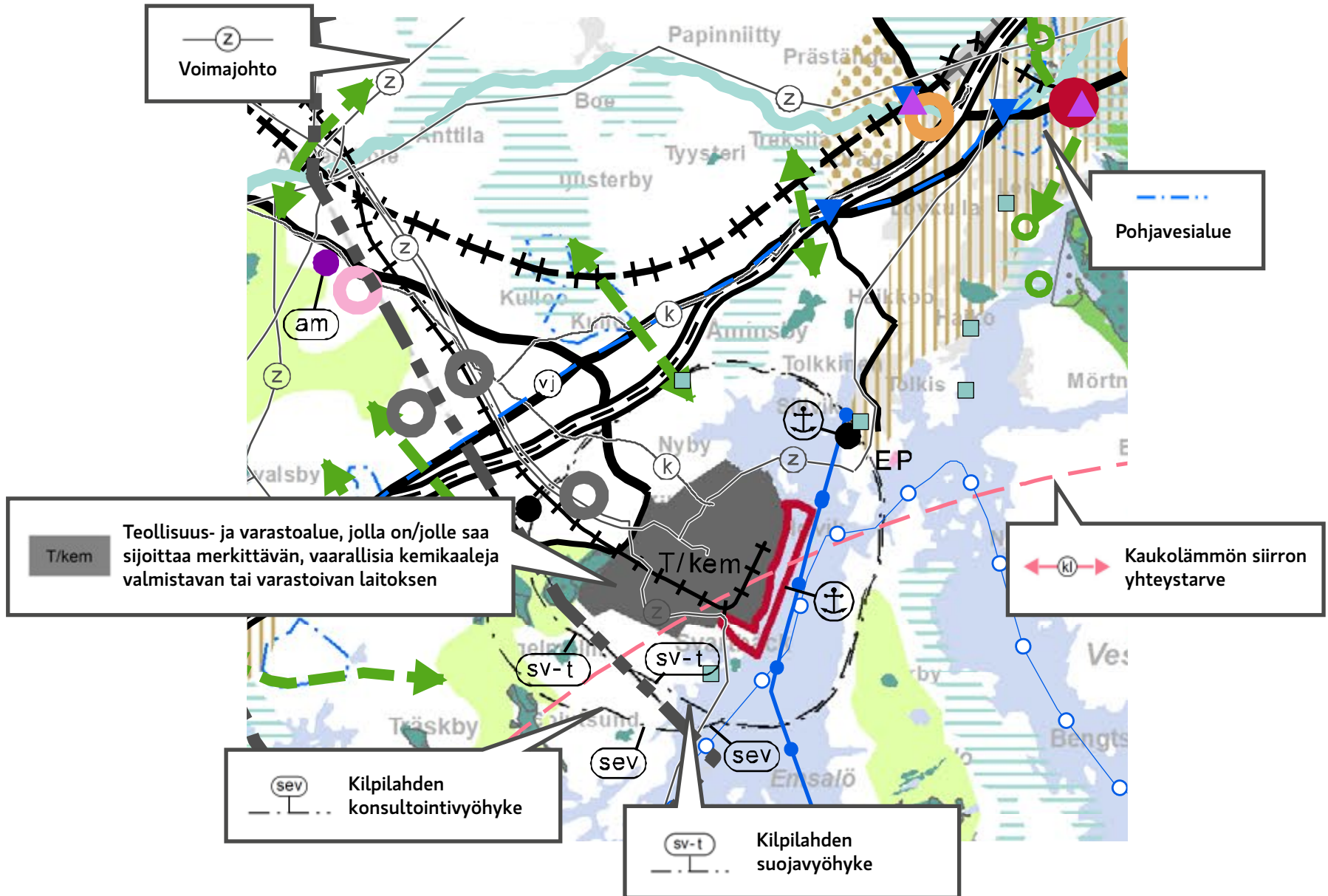
Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien niin sanottujen Seveso-laitosten ja varastojen huomioimisesta tarkemmassa suunnittelussa annetaan **koko kaava-alueella koskeva yleismääräys**, ja laitokset on esitetty oikeusvaikutuksettomalla liitekartalla.

Maanpuolustus ja rajavartiolaitoksen ihmisten turvana

Puolustusvoimien sekä Rajavartiolaitoksen toimintaan liittyvät alueet osoittamalla pyritään turvaamaan puolustushallinnon toimintaedellytykset maankäytön näkökulmasta ja huomioimaan samalla toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset.

Tekninen huolto

Esimerkkejä teeman maakuntakaavamerkinnöistä Porvoossa

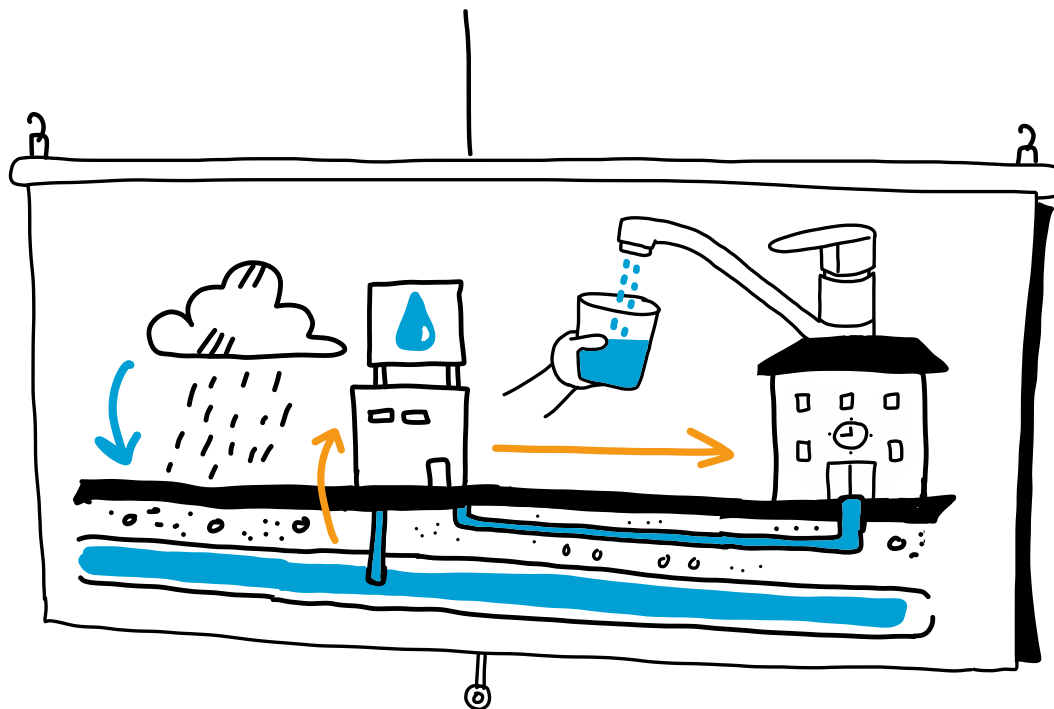

Maakuntakaava turvaa puhtaan veden saannin: esimerkkinä pohjavesi

Uudenmaan pinta-alasta noin kahdeksan prosenttia on pohjavesialueita. Monet maakunnan keskustaajamista sijaitsevat pohjavesialueilla, kuten Hanko, Lohja, Vihdin Nummela, Nurmijärven kirkonkylä, Tuusulan Hyrylä, Järvenpää, Hyvinkää, Porvoo ja Loviisa, joihin kaikkiin liittyy maankäytön kehittämisen paineita nyt ja tulevaisuudessa.

Puhtaan veden merkitys tulee tulevaisuudessa entisestään kasvamaan. Yhdyskuntien vedenhankinta perustuu Uudellamaalla pääosin pohjaveteen pääkaupunkiseutua lukuun

ottamatta, jossa vesi saadaan tunnelin kautta Päijänteestä. Pohjavesien laatua vaarantavat teollisuuden, liikenteen ja asutuksen päästöt, pilaantuneet maa-alueet sekä maankäytön muuttuminen. Antoisuutta eli tietyssä ajassa otettavissa olevaa vesimäärää vaarantavat ilmastonmuutos ja sen mahdollisesti aiheuttamat vähäsateiset kaudet. Pohjavesimerkinnällä halutaan turvata pohjavesien laatu ja antoisuus, jotta uusimaalaisilla olisi myös tulevaisuudessa mahdollisuus nauttia puhtaasta pohjavedestä. Maakuntakaavaa tarvitaan myös sovittamaan pohjavesien suojeleminen muun maankäytön kanssa.

Maakuntakaavan toteutumista edistetään ja seurataan

Maakuntakaava ei itsessään ole toteuttamissuunnitelma, vaan maakuntakaavojen tavoitteet toteutuvat yksityiskoh-
taisemman alueiden käytön suunnittelun kautta. Kun kun-
nat laativat alueelleen yleis- ja asemakaavoja sekä muita
maan- käyttöön liittyviä suunnitelmia ja ohjelmia, maakun-
takaava toimii ohjeena tarkemmalle suunnittelulle.

Maakuntakaavan toteutumista edistetään lausunto- ja
viranomaistyön, edunvalvonnan, hanketoiminnan ja viestin-
nän kautta.

Tiivis yhteistyö alueen kuntien kanssa on Uudenmaan liiton
keskeinen keino viestiä maakuntakaavan tavoitteista ja
edistää niiden toteutumista.

Liiton suunnitelmat vaikuttavat kuntien lisäksi myös mui-
den viranomaisten alueidenkäyttöä koskevaan suunnit-
teluun ja päätöksentekoon. Valtiolla on merkittävä rooli
maakuntakaavojen toteuttajana, esimerkiksi teiden, ratojen
ja suojelualueiden osalta.

Maakuntakaavan toteutumista seuraamalla voidaan arvioi-
da, kuinka hyvin maakuntakaavalle asetetut tavoitteet ovat
alkaneet toteutumaan. Toteutumisen seuranta voi tarkoit-
taa esimerkiksi sitä, miten alue- ja yhdyskuntarakenne,
liikenneverkko tai kulttuuri- ja luonnonympäristö muuttu-
vat suhteessa kaavan tavoitteisiin.

Toinen tapa arvioida maakuntakaavan toteutumista on
tarkastella miten kaavassa osoitetut alueet ja muut mer-
kinnät näkyvät kuntakaavoissa tai viranomaisten päätök-
sissä. Tällöin maakuntakaavan toteutuminen voi tarkoittaa
esimerkiksi uusien luonnonsuojelualueiden perustamista tai
ratavarauksen ja siihen liittyvän asemanseudun suunnitte-
lutyön edistymistä.

Seuranta palvelee asiantuntijoita viranomaistyössä ja suun-
nittelussa sekä auttaa kokonaiskuvan muodostamisessa.
Myös kunnat ja muut sidosryhmät hyötyvät alueen yhtei-
sistä seurantatiedoista. Lisäksi seuranta auttaa siinä, että
tulevissa kaavoissa osataan tehdä oikeanlaisia uusia ratkai-
suja ja tarvittaessa korjata aiemmin tehtyjä.

Julkaisija: Uudenmaan liitto
Helsinki 3/2023

Kuvitukset: Linda Saukko-Rauta

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Helsinki-Uusimaa Regional Council

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi
uudenmaanliitto.fi • [@Uudenmaan liitto](https://www.facebook.com/Uudenmaan.liitto)